

L'EVANGELI DE CORNELLÀ

Hi hagué un home enviat de part de Déu a Cornellà, el nom del qual era Joan. Vingué com a testimoni, a donar testimoni de la llum i de la veritat, perquè tothom fos més just i més solidari. Posà el seu pis entre nosaltres, al barri de Sant Ildefons, entre els immigrants, entre els obrers, entre els pobres, entre els desvalguts. Els qui el vàrem acollir vàrem gaudir de la seva amistat i de la seva plenitud i vàrem rebre gràcia rera gràcia.

XX

Hi hagué a Barcelona, en els dies d'Alfons XIII, rei d'Espanya, sota la dictadura del general Primo de Rivera, un banquer de nom Joan Nepomucé, que tenia una dona de nom Carmen. Ambdós eren justos davant de Déu. Tenien una filla del mateix nom de la mare. I succeí que Carmen quedà de nou embarassada. El 9 de juliol de 1929 nasqué un nen i dos dies més tard fou batejat a la parròquia de Sant Pere de les Puelles i li fou posat el nom del pare: Joan Nepomucé.

Als dos anys neix un nou germà, Ramon, i pocs dies després mor la mare. La tia Maria, germana del pare, farà de mare dels tres germans.

En Joan començà els seus estudis al Col·legi del Sagrat Cor, on el 16 de maig de 1936 rebé la primera comunió. Al juliol d'aquell any esclatà la guerra civil. La família sencera se'n va cap a França i d'allà a l'Espanya franquista. Viuen a Galícia i a Bilbao. En aquesta última ciutat ingressa, com a intern, al Col·legi dels Jesuïtes. El juliol de 1939 la família torna a Barcelona i en Joan comença el batxillerat al Col·legi Sant Ignasi, de Sarrià.

El 7 d'octubre de 1945 ingressa al noviciat de la Companyia de Jesús, al monestir de Nuestra Señora de Veruela (Saragossa), al peu del Moncayo. Els estudis de filosofia el farà al Centre Borja, de Sant Cugat del Vallès, i les pràctiques docents al Col·legi Montsió, de Palma de Mallorca.

Més tard, a la Universitat de Deusto (Bilbao), cursarà estudis de Sociologia i d'Economia, durant els quals entrarà en contacte amb els moviments de pastoral obrera (JOC, HOAC). Al costat dels joves obrers, militants d'aquests moviments, participa en les lluites d'Euskalduna i Altos Hornos de Vizcaya. Se'n va a Astúries a donar suport als miners de La Camocha. De 1955 a 1958 prepara la seva tesi *El sindicalismo cristiano en España*, traslladant-se a Toulouse (França), per poder tenir contactes amb sindicalistes i polítics espanyols a l'exili i al mateix temps amb els sindicats francesos. També anirà al Regne Unit i participarà en cursos de formació sindical del Partit Laborista anglès i de les *Trade Unions*.

Torna als seus estudis eclesiàstics, cursant teologia a Dublín (Irlanda). Al final del tercer any, el 1960, és ordenat sacerdot. Els anys 1961 i 1962 els passa estudiant a la London Economic School i s'especialitza en relacions laborals. Torna a Barcelona i s'incorpora com a professor a l'Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE), compaginant la seva activitat docent amb les tasques de consiliari dels moviments de pastoral obrera.

El Joan es dedicava a l'estudi, preparant les classes i conferències amb rigurositat. Impartia classes de Sociologia del Treball a ESADE i a l'ICESB.

Els diumenges ensenyava i celebrava l'eucaristia al Cinema Avenida i la gent restava impressionada del poder de la seva paraula. Denunciava detencions, tortures, drets elementals vexats, pronunciant un NO contundent a la pena de mort i un SÍ als que criden a favor de la llibertat. Se sentia el representant de moltes veus anònimes i parlava amb l'audàcia de qui està legitimat pels qui l'escolten.

I el Joan recorria els barris i visitava sovint els amics i amigues, sobretot els malalts, a les seves cases, consolidant al mateix temps la xarxa d'amistad i el compromís obrer, fent broma i prenent una copeta de whisky, batejant nens o casant joves quan li demanaven.

Envoltat d'aquella pila de joves que le feien costat, junts organitzaren una *Setmana de la Joventut*, un acte obert i massiu d'intercomunicació intensa de neguits. L'organització popular estava en marxa, inspirada en la revolta del maig francès de 1968. Però en Joan no era pas un organitzador, sinò més aviat un consolidador: deixava el protagonisme als altres i ell anava apuntalant tot alló que anava sorgint des de la base. Cornellà començava a ésser una factoria d'homes i dones.

XX

Un dia en Joan va anar a un congrés sobre filosofia marxista i veié un home comunista que li cridà l'atenció, de nom Adam Schaf, i li digué: *Voldria treballar amb tu*. I des d'aquell dia col·laboraren i cultivaren una feconda amistat. Compartia taula amb molts comunistes per diferents bars del barri. Anava també per les cases dels amics, els quals se'l disputaven.

XX

Succeí en aquells dies que anà al monestir de Silos a pregar i al tornar cridà els seus deixebles, amb els qui formà una comunitat cristiana popular. Els seus noms eren Pedro, Manola, Benigno, Pepita, Oriol, Isabel, Josefina, Lluís, Joaquim, Rosita, Josep Ma., Dolors. Maria ... i molts d'altres.

La comunitat era una resposta a una doble realitat: per una banda hi havia una església que no responia als interessos dels nostres pobles, incapaç d'alimentar una fe alliberadora; per l'altra existia la necessitat de trobar un espai de llibertat cristiana i humana on poder expressar amb autenticitat les exigències alliberadores de l'evangeli.

El Joan anava passant pels diversos equips setmanals de la HOAC i de la comunitat, relacionant vida personal i anàlisi de la realitat. Periòdicament convocava a tots a unes jornades de reflexió socio-política i teològica, proporcionant una documentació que moltes vegades elaborava ell mateix.

Una vegada la comunitat va rebre la visita del bisbe auxiliar Torrella, però aquest es va negar a celebrar l'eucaristia perquè no hi havia els ornaments litúrgics prescrits. Més endavant, ja a Roma, el bisbe va reconèixer que els membres de la comunitat eren veritables militants obrers.

qualsevol de les nostres places i carrers, podrem proclamar la justícia i la veritat.

I la dona begué amb ell de la mateixa aigua i l'acompanyà en la seva lluita. Des d'aquell dia, aquella dona s'integrà a Comissions Obreres i treballà a favor dels drets laborals de la dona, compatibles amb el dret a la maternitat i la presència en la dirigència sindical.

XX

A la sortida del metro, en Joan veié un home que portava una maleta de cartró assegurada amb cordills. Aquella nit va escriure el següent:

Yo te ví cuando llegabas... Venías con una mirada lejana... buscando. Detrás quedaba tu tierra, verde de olivos, dorada de trigo. Aquella primavera que nunca podrás olvidar. La tierra de tus mayores. Tu casa blanca. Las casas blancas de los amigos y vecinos, en el llano, junto a onduladas colinas, cerca de la sierra, como velas blancas abiertas al viento. Aquel viento, aquella brisa suave que acariciaba tu rostro cuando volvías a casa. Pero siempre sudor y polvo. Tal vez hambre. Esclavo de una tierra que te habían arrebatado y tuviste que abandonar. No había pan, no había futuro, ni para tí ni para tus hijos. Sólo paro. Te hablaron de otras tierras. Y emprendiste la larga marcha de búsqueda de otro pan y de otra tierra.

XX

Un diumenge, a la missa del Cinema Avenida, Joan llegí la paràbola dels obrers de la viña: *El Regne del Cel és semblant a un propietari (Mt 20, 1-19)*

Aquell propietari no és injust, la seva justícia és la que hem de reclamar avui. Avui es remunera a la gent d'acord amb les hores treballades i això és un absurd. Quan no hi ha treball per a tots hi hauria d'haver una remuneració universal d'acord amb la riquesa social produïda. Hem d'exigir el dret a un salari ciutadà per a tothom.

Aquest evangeli és una crida a un sindicalisme amb visió de futur. Un sindicalisme que continui ancorat en la inèrcia de preocupar-se únicament dels problemes immediats dels que avui tenen treball és un sindicalisme que no té futur.

El temps d'atur no s'ha d'entendre com a temps buit, sinò com a temps alliberat, disponible. Temps que caldrà emprar en quelcom positiu, creatiu, temps d'utilitat col·lectiva, d'educació, de creativitat social. Això comporta un nou estil de vida.

XX

El Joan donava classes a l'Escola de Formació del Baix Llobregat i molts joves, procedents d'Andalusia, Extremadura, Castella,,, anaven a escoltar-lo perquè tenien veritables ganes de veritat i de justícia. Què calia fer per donar de menjar a tota aquella multitud? Joan els digué:

*Heu vingut de diverses regions i us diuen **inmigrants**. I jo us dic que la població d'origen immigrant és una dada irreversible per a la nostra història passada i futura. Us diuen que us heu d'integrar, però un procés d'integració només es pot realitzar mitjançant aquelles ofertes polítiques, culturals i socials que siguin capaces d'identificar-se amb els interessos primaris i més urgents amb els que s'encara avui la població d'origen migratori: atur, marginació, qualitat de vida urbana, oportunitats culturals.*

Us diuen que el sistema té les seves lleis, que no hi ha treball per a tothom i això us porta a la frustració o a la rebel·lia. Alguns dels vostres companys han caigut en el parany de l'alcohol, la droga o la violència. Però jo us dic: cal trobar les mesures capaces de vèncer en aquest repte.

Alguns de vosaltres teniu un treball precari, una feina que en comptes d'enriquir-vos culturalment i humanament, en comptes de posar-vos en el camí adequat d'una promoció professional i d'una realització personal, tendeix a degradar-vos i a marginar-vos encara més.

No us fieu d'un sistema que es diu democràtic i que genera inseguretats i por.

Cal exigir una altra forma de treball, una nova forma de remuneració, no en funció de les hores treballades, sinó en funció de la riquesa social produïda. Cal repartir el pa i el treball perquè arribi a tothom.

*L'augment del temps lliure **alliberat** generarà necessàriament noves necessitats i exigències socials, així com noves ocupacions, nous llocs de treball, no directament productius, però sí autofinanciats, **ocupacions socialment útils**. Aquestes constitueixen un dels aspectes més novedosos i revolucionaris del model de societat pel que us proposo lluitar. Un nou ordre econòmic internacional, basat en una distribució internacional solidària del treball.*

Us preguntareu per què un capellà us parla d'aquesta manera. Doncs us diré que per a mí la religió només és autèntica i només m'interessa en la mesura que dongui resposta a les deficiències espirituals i ètiques d'una societat sotmesa a la lògica freda del capitalisme i del consum individualista.

Tots aquells joves s'alimentaren d'aquelles paraules i quedaren saciats.

XX

Un dissabte, en l'eucaristia de la comunitat, alguns li preguntaren a Joan quina església calia construir. I Joan respongué:

- Una comunitat fraternal i no autoritària, més horitzontal que vertical*
- Una comunitat de servei i no de domini.*
- Una església que sigui una comunitat de comunitats.*
- Una església molt més servicial que no pas eclesiocèntrica.*
- Una església amb una estructura democràtica en tots els seus nivells, fins i tot en l'elecció de bisbes i Papa.*
- Una església sense discriminacions sexistes ni de cap altre tipus.*
- Una església sense fronteres ecumèniques.*
- Una església al costat dels pobres.*
- Una església que sigui signe eficaç d'esperança en una societat involucionista.*
- Una església que demani perdó i que perdoni de veritat.*
- Una església lliure i respectuosa en una societat laica.*

XX

Un dia se li acostà un jove estudiant d'ESADE i li va preguntar:

Mestre Joan, què he de fer per gaudir d'una vida plena?

Joan li respongué: Renuncia a la teva posició i solidaritzat amb els que han perdut el tren, marcats per les noves pobreses i per l'edat avançada, sense possibilitats de reciclatge, sense subsidi d'atur; o amb joves com tu, que no tenen una feina estable, tocats pel fracàs escolar. Vuit milions de pobres en el teu país esperen quelcom de tu.

Hauries de prendre posició en aquesta societat dual, generadora de riquesa per una banda i al mateix temps amb mecanismes de reproducció de noves pobreses i marginacions culturals.

Pots ser utòpic i realista al mateix temps si demostres amb la teva actitud que no és cert que no hi hagi treball per a tothom, que no és cert que el progrés tecnològic hagi d'anar acompanyat per una dualització de la societat i per l'exclusió de molts.

A l'escoltar aquestes paraules, el jove se'n anà trist. Comentant aquest fet amb la comunitat, Joan digué:

Un home progressista i d'esquerres difícilment entrarà en el projecte d'una nova societat si no assumeix radicalment una cultura de la solidaritat, amb totes les seves conseqüències, com és, per exemple, el repartiment del treball

Tanmateix, al cap d'un temps, el Joan deixà d'impartir classes a ESADE, considerant que estava ajudant a la classe benestant per continuar gaudint del seus privilegis. El sistema l'utilitzava com un "tonto útil".

XX

Quan es proclamà l'estat d'excepció, l'hivern de 1969, el Joan es trobava reunit amb diversos companys i companyes de partit a casa de l'Alfonso Carlos. Hi era també la vídua del filòsof francès Emmanuel Mounier. De sobte, un grup nombrós de policies va irrompre amb pistoles i fusells i detingué tots els reunits. Alfonso Carlos i cinc més, entre ells la nostra companya Judit, varen ésser empresonats. En aplicació del Concordat entre la Santa Seu i l'Estat espanyol, el Joan fou confinat al convent jesuïta de la Cova de Manresa, on hi romangué tres mesos, amb vigilància policial i un estricte control de visites. Des d'aquella experiència de Getsemaní, en la que els seus cabells es varen tornar blancs, sofria, pregava i escrivia cartes a la comunitat. Els deia:

En aquests moments de solitud trobo un suport en la reflexió i en el record de tots vosaltres. Desitjo que sorgeixi una comunitat cristiana que sigui testimoni d'una veritable caritat i que no caigui en la trampa d'una Església "oficial", "polititzada" i "folklòrica".

:

*No sé el que serà de mi, però les vostres pregàries, la vostra caritat i el vostre record em conforten en la fe. Recordeu aquelles frases de Sant Pau als germans de Corint: **Ens bufetegen i anem errants; ens fatiguem treballant amb les nostres mans; si ens insulten, beneïm; si ens difamen responem amb bondat.***

No estem en moments per "anar tirant" més o menys. Tal vegada del que penseu i feu ara depengui el futur de la nostra comunitat cristiana, que ha de ser el llevat i la il·luminació per a molts germans nostres. El cristià d'avui ha de prendre una opció:

- *O la vida fàcil de la nostra societat de consum, autojustificant-se falsament en un pacifisme còmode i en un cristianisme desencarnat.*
- *O la vida compromesa que le exigeix sacrificis, privacions, entrega desinteressada, denúncia valent dels fets.*

*Ni vosaltres ni jo ja no ens podem parar. Edifiquem l'Església que Crist va voler. **No tingueu por.** La nostra Església comença en l'amor entre els homes, entre un home i una dona, entre pares i fills, entre els que treballen junts en una mateixa fàbrica, en una mateixa oficina, i es comprometen a lluitar junts per quelcom més just que el que tenim. No busqueu en altres llocs l'Església . **Tot l'altre és fals.** Hi ha qui ens vol fer viure una Església que no és la de Jesús. Allà no trobareu ni el poble de Déu ni els seus veritables pastors. **Qui no es compromet a estimar no pot ser testimoni de Crist.***

Però aquest amor a l'Església és precisament per lluitar perquè sigui pura, en mig de les nostres debilitats i pecats que sempre tindrem; per a conservar-la i fer-la aparèixer com quelcom que val la pena estimar i servir. Fora de l'Església seríem uns lluitadors més, però ens mancaria l'entroncament amb aquella comunitat que es formà a l'entorn de Crist. Només a través de l'Església dels pobres renaixerà l'Església que tots esperem i la que Crist ha volgut. Quan podré, de paraula i ben aprop, continuar parlant de tot això amb vosaltres? Sembrarem amb llàgrimes, però collirem amb goig.

Un dia el visità l'Ignasi Riera i el Joan li lliurà aquest missatge per a la comunitat de Cornellà. Aquella missió el vinculà des d'aquell dia a Cornellà i el Joan, una vegada alliberat, li demanà que anés a viure amb ell al pis del carrer Begònia.

XX

El 1973, a Calafell, el Joan, el Comín i molts d'altres crearen "Cristians pel socialisme", plataforma estatal que promovia la reflexió sobre la possible doble militància d'un cristià en l'església i en un partit d'inspiració marxista. En el curs d'aquella reunió el Joan digué: *Pretenem retrobar la dimensió profètica de la fe vivint-la i expressant-la en els termes i pràctica històrica, a través dels quals aquesta mateixa història es construeix avui i es desenvolupa: la lluita per aconseguir l'alliberament dels pobles i de les classes oprimides.*

El Joan era l'ànima del moviment, el que aportava més reflexió: el portava al cor.

XX

El Joan tenia al cor que *el més gran al Regne dels cels és el més petit* i que *si no us feu com infants, no entrareu pas al Regne dels cels*. Ell, als ulls de tothom, era un personatge important. El podem veure a la Organització Internacional del Treball, a Ginebra, o a la Conferència dels Bisbes Hongaresos, a Budapest, o responent a una entrevista a la BBC de Londres. Tanmateix era un home que posava el cor en les coses més petites i fruïa com un infant amb detalls de la vida quotidiana.

Quina il·lusió li feia sortir amb els companys jesuïtes, alguns diumenges al vespre, a menjar una pizza a *La Pava*, de Castelldefels!

Quina dèria tenia per conservar alguns estris ja vells que li recordaven temps antics, com aquella petita cafetera que vessava per tot arreu, *la cafetera del Passatge Llobera*, la primera seu d'ESADE.

El Joan era sobre tot gran per les coses que no es veien ni es comentaven públicament.

XX

Arrel de la greu situació de molts treballadors del Baix Llobregat que es quedaven sense feina, tingué lloc a Franciscalia una taula rodona amb el títol "L'atur un clam a la consciència cristiana", amb participació del Joan i altres tres persones. Va ser en aquesta taula rodona on un grup de cristians i no cristians, animats pel Joan, varen decidir tirar endavant l'associació "Acció Solidària contra l'Atur"

XX

En aquella època el Joan viatjà sovint a Andalusia, a casa de la Carmen. Entrà en contacte amb els miners i sindicalistes de Río Tinto, així com amb el moviment cooperatiu andalusí (SOC), la qual cosa portà a canalitzar des de Catalunya uns recursos econòmics per tal de crear llocs de treball i evitar així l'emigració.

Quan Joan s'assebentà de la mort del seu amic Alfonso Carlos, anà a casa seva i es trobà amb la seva dona i els seus fills i els digué:
El teu marit, el vostre pare, ressucitarà. Ressucitarà en la lluita del poble. Ell era un home de frontera, creia en la utopia amb realisme revolucionari. Alfonso Carlos ha trencat el silenci i la seva paraula càlida, la seva expressió sensible a les llums i a les ombres, la seva paciència i impaciència creativa i revolucionària ens acompanyaran sempre.

Després del funeral, l'Isabel va dir al Joan: *Si l'Església funciona és perquè hi ha persones com l'Alfonso o com tu.* El Joan li respongué: *No, Isabel, estàs molt equivocada; si l'Església funciona és perquè Jesús està viu dins d'ella.*

XX

A l'acostar-se a Barcelona, des de Sant Cugat, per l'Arrabassada, Joan plorà per la societat catalana, a vegades tant injusta, i feu aquesta reflexió:
Mirat des d'aquí dalt tot sembla normal, però darrera aquesta calma aparent de balneari europeu, per a mi hi ha una bomba amb l'espoleta carregada, molt sèria. Els controls ideològics i les cultures de consum fan que no vegem amb suficient serietat i urgència la perspectiva de qui no té treball, dels joves condemnats a viure en una societat patològica, marginats de l'empresa i de l'escola, sense preparació per afrontar aquesta realitat.

XX

Joan es dirigí a la seva comunitat i els digué:
A la càtedra de Jesús s'han assegut els bisbes i els capellans. S'inclinen per la política intransigent de la dreta i propicien el restauracionisme.
Ai de vosaltres, bisbes i capellans, que ignoreu els moviments de base cristians, vinculats als veritables interessos del poble.
Ai de vosdaltres, bisbes i capellans, que calleu la veu dels profetes i dels que tenen capacitat crítica.
Ai de vosaltres, bisbes i capellans, que sentiu nostàlgia dels vostres privilegis anteriors.

XX

Un altre dissabte, prengué l'evangeli de Mateu, capítol 25, y proclamà:
Al final dels temps, el Fill de l'Home separarà les ovelles dels cabrits. Posarà les ovelles a la dreta i els cabrits a l'esquerra. A les hores dirà als de la seva dreta:
Veniu, beneïts del meu Pare, rebeu l'herència del Regne preparat per a vosaltres des de la creació del món... perquè heu fet un esforç humanista per assumir activament els desafiaments de la pobresa; perquè heu generat un consens en base a un sistema de valors a favor de l'ésser humà; perquè heu superat la crisi del canvi i heu sabut transformar una situació negativa en quelcom nou, divers i positiu.

Havent dinat, parlant i discutint amb els companys sobre la Bíblia, el Joan esclatà: *No tenim Mateu 25? el que feu a un dels més petits m'ho feu a mi? Doncs ja n'hi ha prou.*

XX

Celebrant novament l'eucaristia amb la comunitat, els digué:

Us repeteixo el manament nou que donà Jesús als seus deixebles: Estimeu-vos els uns als altres com jo us he estimat.

En el cristianisme, la centralitat de l'amor desbanca la llei i el culte. L'amor tenyeix tota la relació interhumana d'esperança, així com de misericòrdia i capacitat de perdó.

Estem en condicions d'elaborar un projecte de fraternitat humana, de llibertat i d'igualtat. L'ideal d'igualtat universal és inseparable de l'ideal de llibertat humana. Cal adoptar una actitud ètica que intenti influir intel·ligentment en favor d'aquest ideal.

Cal encaminar-nos vers la utopia, intentant cercar vies de realització inèdites.

Germans, germanes, no cediu a les obnubilacions dels vostres egoïsmes ni a les teories que us suggereixen confiar simplement en les lleis naturals. Uniu-vos a la causa comú d'una solidaritat internacional intel·ligent.

Cal una nova voluntat, utòpica, capaç de crear i fomentar un altre tipus d'oferta educativa, uns valors culturals que donin resposta als buits que està provocant la innovació tecnològica.

Al finalitzar aquestes reflexions, us vull advertir que en cap cas he pretès oferir receptes.

De receptes no n'hi ha. Sí que he pretès, tanmateix, fer una insinuació important: el repte tecnològic pot transformar-se en un mite perillós i podria ser causa de grans contradiccions i d'enormes desequilibris econòmics, socials i culturals.

La celebració de l'eucaristia setmanal i l'espai de reflexió que l'acompanya continua essent el centre de la nostra comunitat. És una realitat de silenci i de pregària, de posta en comú de les nostres preocupacions i esperances, eclesials, familiars, socials i polítiques.

Alimentem i fem efectiu, ara i aquí, el manament de l'amor.

El Joan insistia continuament en la idea de crear petites "illes" de persones que practiquessin i visquessin la realitat del Regne de Déu i anar-la extenent a la resta de la societat.

XX

Un dia en Joan proposà a la comunitat la necessitat de crear un petit grup d'**amanuenses**, servidors de la comunitat, amb la missió de programar activitats, preparar temes, confeccionar el calendari, etc.. i es formà el grup amb la Margarida, la Dolors, el Pedro i el Miquel.

El grup es reuní per preparar el tema de la vida interior, però cap dels quatre amanuenses havia pensat en res. Aleshores en Joan digué:

Què és la vida interior?

- trobar serenor*
- capacitat interior d'estimar*
- capacitat de contemplar la bellesa*
- capacitat d'expressar el que un sent*
- capacitat de ficar-se en la vida de l'altre (compassió)*
- capacitat d'acceptar el propi dolor i les limitacions*
- capacitat de romandre en silenci*

- *capacitat de llegir i de pair el que es llegeix*
- *capacitat d'interioritzar els esdeveniments.*

L'experiència cristiana consisteix en:

- *assaborir el que representa Jesús (els seus ulls, la seva veu, la seva atenció per als més febles).*
- *delir-se contemplant, mirant, buscant aigües vives; vivint a la casa del Senyor*
- *plorar davant les injustícies*
- *menysprear tota hipocresia*
- *entendre la humilitat*
- *viure l'esperança interior, imaginant la utopia*
- *viure el perdó als altres.*

XX

El Pedro havia estat ordenat sacerdot i s'associà al Joan en el servei a la comunitat. Més endavant ell i la Manola es varen enamorar i decidiren encaminar-se cap al matrimoni. Alguns no ho acabaven d'entendre, però el Joan beneí aquest amor que havia sorgit al sí de la comunitat i que representava un enriquiment de tots plegats, un guany i no una pèrdua.

El Joan, al final de la jornada de treball, passava tot sovint per la llar del Pedro i de la Manola, compartint els esdeveniments del dia i també una copeta de whisky. Un dia que li havien regalat una ampolla, la deixà a casa d'ells tot dient: *Així durarà més i serà una excusa per tornar a passar.* En Joan parlava de les seves classes a ESADE, dels seus escrits, i els hi demanava l'opinió al respecte. També els visitava els estius a Fuentes de Jiloca, recordant la seva estada al convent de Veruela, al costat del Moncayo.

El Pedro i el Lluís acompanyaven el Joan en la pregària dels Laudes, els dimarts a la capella del Pilar, abans de l'eucaristia. Una vegada al mes un grup més ampli es reunia per pregar a la cripta de Sant Miquel.

XXX XXX

L'Ajuntament de Cornellà decidí atorgar al Joan la medalla d'or de la ciutat. En un primer moment s'hi va negar, però ho acceptà quan la distinció anava unida a la creació d'una fundació per a l'estudi i seguiment del moviment obrer al Baix Llobregat. Així va néixer la "Fundació Utopia". En l'acte de lliurament de la medalla, a la parròquia de Santa Maria, el Joan va deixar molt clar les conviccions a les que no renunciaria mai:

- Sentir-se fill de Catalunya, però identificat amb tots els immigrants vinguts en busca de treball.
- La seva fe cristiana viscuda en comunitat i en el moviment "Cristians pel Socialisme"-
- La seva vocació de jesuïta.
- La seva militància sindical a CCOO i política al PSUC (IC).

I acabà la seva intervenció dient: *Cal un projecte de societat que no hagi de pagar aquest preu de l'atur, dels joves sense feina, sense poder mirar cap al futur. I amb això, ho dic de veritat, amb una visió i amb un horitzó d'Utopia, no una Utopia irrealista sinó una Utopia que és per a nosaltres una inspiració de cara al futur: això que encara no existeix però pot*

existir.

La Fundació Utopia va ésser doncs una realitat i va ocupar gran part del seu temps. Hi arribava a vegades cansat, a vegades preocupat, però sempre amb un somriure per als seus col.laboradors. Una vegada, davant d'un projecte que no acabava de sortir, el Joan digué de sobte: *Ja sé què hem de fer; m'ha vingut la llum.*

XX

Els obrers amb feina ja no eren els més pobres de l'entorn. Calia arribar on els sindicats no ho feien: els aturats i els exclosos socials. Així, el Joan entrà en contacte amb l'Ateneu okupa del carrer Barcelona. Alguns es varen espantar i alguns altres el varen rebutjar, però el Joan va saber veure el valor que tenia un grup de persones joves, sense gaires possibilitats, que intentava buscar les seves pròpies alternatives per continuar endavant.. Alguns havien elaborat un pla d'auto-ocupació. El Joan els oferí tot el seu suport sense demanar res a canvi, havia trobat uns joves amb moltes dificultats i limitacions, però amb una actitud combativa i un afany de solidaritat. Varen anar sorgint diferents projectes de treball, d'oci i de formació, tot denunciant les injustícies que sofria una gran part de la població.

Allà sorgí la idea de crear una "Coordinadora contra la marginació". Amb aquells joves va anar entrant en el camp de les presons, dels malalts de SIDA, de la drogodependència.

El treball era inmens i l'obligava a fer continues visites a les institucions, a la fiscalia, a Madrid, per tal d'obtenir un indult o una disminució de pena., a part de les visites als mateixos presos i als seus familiars. S'en adonà que les presons estan ocupades per joves que han tingut una infància i una adolescència plena de dificultats. Les visites al Pinto i al Miguel li varen fer veure que darrera d'aquella justícia hi havia una gran injustícia., ja que havien de complir condemna després de que ja s'havien rehabilitat.

XX

De nou al monestir de Silos, el Joan va fer aquesta reflexió:

"El Regne de Déu és aprop". Aquest és l'anunci de la gran Esperança, de la Bona notícia de Jesús, l'anhelada utopia cristiana: un món en que la justícia serà realitat, on els cecs veuran, els oprimits seran alliberats.

Tanmateix, en aquesta última dècada del mil·leni ens toca ser testimonis de canvis i desafiaments inquietants en tots els àmbits de la vida: l'econòmic, el cultural, l'humà.

Es tracta d'una crisi que requereix canvis que trascendeixen el simple plantejament economicista. Cal un component humà, ètic, de solidaritat molt més profund.

El Tercer Món s'està convertint en una població sobrant que ja no interessa.

L'estret de Gibraltar es transforma en un mur dramàtic, macabre, per aquells que intenten buscar la vida.

Si no hi ha canvis en el comportament humà i ètic, no valdran per a res les polítiques monetàries. Els que tenen continuaran tenint i els altres no tindran res, ni ara ni després.

Tanmateix l'Esperança i la Utopia cristianes són possibles; n'estic plenament convençut. Com ens recorda Paulo Freire, aquesta Utopia cristiana és l'inèdit viable, però que ja és dins nostre, com el Regne.

Penso en homes i dones que, enmig del silenci monàstic, contemplen i treballen i donen força solidària a milers de persones; penso en els sindicalistes que lluiten contra les

reconversions salvatges; penso en tots aquells que fan costat als qui no tenen res; penso en tots aquells que no han volgut sucumbir a la lògica del consum i del mercat total. Així és com les petites utopies es transformen en la gran Utopia, en l'Esperança cristiana, en el Regne. Tot menys sucumbir a la desesperança.

XX

L'Ajuntament de Cornellà invità el Joan a pronunciar el pregó de la Festa Major de 1994. El Joan acceptà i ho feu amb aquestes paraules:

Si pogués triar el que per a mi hauria de legitimar la meua veu de pregoner aquesta nit, seria el de poder afirmar que m'he esforçat sempre per a ser un home fidel al meu poble, que estima de veritat Cornellà, capaç de somniar i de lluitar, i que ha cregut en la utopia, en tot allò que encara no existeix però que sí que pot i ha d'existir.

Albirem els quatre vessants de la nostra piràmide: Cornellà "cruilla de cultures"; Cornellà "factoria humana"; Cornellà "plataforma solidària"; Cornellà "un projecte jove". I al vèrtex, el CORN continuarà ressonant el pregó final: per un Cornellà Solidari! Anem a la Festa".

XX

El 23 de juliol de 1994, a les vuit del matí, en Joan anà, com cada dia, a celebrar l'eucaristia a la capella de la parròquia del Pilar, amb les quatre velletes habituals. En el moment de la consagració pronuncià les paraules que havia repetit tant al llarg de la seva vida: *Preneu i mengeu que això és el meu cos.* De repent va sentir una opressió al pit, però va continuar pronunciant amb dificultat les paraules sobre el calze: *Preneu i beveu el calze de la meua sang que serà lliurada per vosaltres per al perdó dels pecats. Feu això en memòria meua.* Tot seguit el seu cap caigué sobre el calze de fang, trencant-lo. De la seva ferida brollà sang, que es barrejà amb el vi sagrat, la sang de Jesús, i lliurà el seu esperit.

XX

A l'endemà de la sepultura del Joan, la Josefina anà al cementiri de Sant Cugat i tot dipositant unes flors, li dirigí aquestes paraules:

Joan, quan evoquem la teua imatge ens sentim gratificats amb el record del teu somriure, acaronats pel teu esguard i reconfortats amb el missatge de les teves paraules.

Les teves petjades varen fer solcs profunds en els camins de les nostres vides i anem recollint amb cura els fruits de tan benaurada collita.

Sentim com el teu esperit ens acompanya i conservem la il·lusió i l'esperança que ens mantenen de que algun dia a la terra hi arrelaria l'enyorada harmonia.

Tu saps que et recordarem sempre.

XX

En el funeral, que va tenir lloc a la parròquia de Santa Maria tres dies després, el Josep Ma. Rambla va acabar la seva homilia amb aquestes paraules: *Avui sobretot, aquí, hem d'agraïr a Déu que per mitjà del Joan molts estimem més els pobres, ens entenguem millor uns amb altres, que el Joan amb la seva vida ens hagi recordat de manera clara i inequívoca el més central del missatge de Crist: que el decisiu en la vida és estimar amb*

obres i de veritat.

XX

Des d'un primer moment, en el si de la comunitat, hi havia la convicció de que el Joan continuava viu entre nosaltres. Els seus escrits eren rellegits i meditats en els diversos grups de treball.

Èrem conscients de que el Joan ens enviava a continuar la seva missió, treballant per una església i una societat en clau d'utopia:

- *Una societat que generi noves formes d'ocupació socialment útils, derivades de les noves exigències i necessitats; una cultura solidària, no competitiva; una política social.*
- *Una societat que estableixi una nova escala de valors, a partir d'espais de llibertat i creativitat, que siguin com illes d'un gran arxipèlag que s'anirà fent cada vegada més gran.*
- *Una societat que gestioni l'atur com un temps socialment útil, remunerat per mitjà d'un salari ciutadà.*
- *Una societat que construïxi la pau, la convivència solidària entre Nord i Sud.*
- *Una societat que estableixi una ètica alliberadora més enllà del consum i de la competitivitat, que assumeixi que tots els éssers humans són lliures i iguals.*

Tal com varen fer els primers cristians quan pregonaven l'evangeli en el món greco-romà en crisi, els cristians d'avui ens hem de presentar davant el nostre món amb una postura vital d'esperança i de profetisme, amb una església pobra i dels pobres.

Volem una comunitat cristiana sense pors, solidària, participant en tasques polítiques, amb alè profètic i formant part de l'església de Jesucrist.

Tal com ens va dir en Joan, ***volem que en mig d'un món fred, calculador i egoïsta, la nostra comunitat, amb altres a Cornellà i en altres parts de la terra, sigui expressió anticipada del Cel Nou i de la Terra Nova.***